

# Udfasning - Rettidig omhu?

**Interview med økologiske forbrugere antyder, at principbeslutningen om udfasning af konventionel husdyrgødning er et nødvendigt, men ikke nødvendigvis nemt projekt**

## En velbevaret hemmelighed!

En ting står klart efter en række interview med økologiske forbrugere om den principbeslutning, der sender den sidste konventionelle gødning på de økologiske marker i 2021: Forbrugere aner ikke, at der i dag går en direkte linje mellem den konventionelle og den økologiske. Når dette går op for folk, udebliver reaktionerne da heller ikke.

Selvom nogle forholder sig pragmatisk og accepterer anvendelsen af konventionel husdyrgødning som det muliges kunst, bliver mange skuffede eller direkte forurettede. En typisk reaktion er, at økologier uretmæssigt gør sig bedre end den konventionelle produktion, og at man derfor føler sig snydt.

## Risiko - ikke kredsløb!

Den gode nyhed er, at der på trods af skuffelsen synes at være bred opbakning til udfasningsplanerne. Det er dog ikke lige meget, om det er spredning af byernes spildevandsslam, komposteret husholdningsaffald eller restprodukter fra økologiske biogasanlæg, der skal erstatte den konventionelle husdyrgødning. I forbrugernes diskussion

af økologi i almindelighed, og specielt når de tager stilling til alternativerne, spiller risiko en stor rolle. Alternativerne vurderes således typisk ud fra de direkte konsekvenser for miljø og sundhed, og det er påfaldende, at spørgsmålet om hvorvidt man lukker næringsstofkredsløb, er af mindre betydning.

Det betyder f.eks., at løsninger baseret på anvendelse af spildevandsslam ikke får en blid medfart. Bekymringer går på, hvad der sker med de tungmetaller og andre miljøfremmede stoffer, der er i slammet og ikke mindst hvilken effekt, de vil have på miljø og sundhed.

## Rettidig omhu?

Principbeslutningen viser netop én af økologiens forcer: At man løbende forholder sig kritisk til måden, vores mad produceres på - og peger på alternativer. Samtidig kan det naturligvis diskuteres, om det er udøvelse af rettidig omhu, når erhvervet først tager problemet op nu. I dette perspektiv kan hele udfasningsprojektet vise sig at være en tikkende bombe under økologien, fordi det nødvendigvis må udstille, at økologisk landbrug i dag ikke helt lever op til

den økologiske forbrugers forestilling om det økologiske.

I den forbindelse skal det huskes, at den økologiske forbruger ikke har en særlig præcis viden om økologien og de økologiske dyrkningsregler. Når de vælger økologiske produkter, sker det typisk, fordi de har en forestilling om, at økologien som en 'samlet pakke' der udgør et bekvemt alternativ til de konventionelle landbrugsprodukter.

Meget tyder på, at den økologiske pakke først og fremmest er valgt ud fra overvejelser om risiko, som jo er en væsentlig del af de økologiske principper. Udfasningen er imidlertid i høj grad også begrundet i kredsløbsstarkegangen, som udgør en anden og væsentlig del af de økologiske principper. Udfordringen, når man skal finde alternativer, som også forbrugerne vil bakke op om, er imidlertid, at kredsløbstanken ikke er så fremtrædende blandt disse.



## Nyt fra

Internationalt Center for forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer-systemer

Af Jesper Lassen, lektor i fødevarer-sociologi, IFRO, Københavns Universitet.

